ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
4 Ιουλίου 1985 *

Στην υπόθεση 104/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Raad van Beroep της Χάγης προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

J. W. M. Kromhout, Noordwijkerhout (Κάτω Χώρες),

και

Raad van Arbeid, Leiden,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Mackenzie Stuart, πρόεδρο, U. Everling και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— το Raad van Arbeid, Leiden, εκπροσωπούμενο από τον πρόεδρό του W. G. H. van Hoogevest και το δικηγόρο S. van der Zee,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Manfred Beschel, τη Marie-Ann Coninsx και το δικηγόρο Francis Herbert,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Απριλίου 1985,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 11ης Απριλίου 1984, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Απριλίου 1984, το Raad van Beroep της Χάγης υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232).

2 Η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη, η Johanna W. M. Kromhout, ολλανδικής ιθαγένειας, διαζεύχθηκε τον Thomas Beelitz, γερμανικής ιθαγένειας, στις 6 Μαρτίου 1981. Οι σύζυγοι κατοικούσαν μαζί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μέχρι τον Ιανουάριο 1980, οπότε χώρισαν. Ο Beelitz συνέχισε να κατοικεί και να εργάζεται στη Γερμανία, ενώ η Kromhout επέστρεψε στις Κάτω Χώρες, όπου και εγκαταστάθηκε με τα δύο παιδιά που είχαν γεννηθεί από αυτό το γάμο στις 18 Μαΐου 1973 και στις 3 Δεκεμβρίου 1979.

3 Από το δεύτερο τρίμηνο 1980, η Kromhout εισέπραττε από τις ολλανδικές αρχές οικογενειακά επιδόματα υπέρ των τέκνων της, δυνάμει του Algemene Kinderbijslagwet (γενικού νόμου περί οικογενειακών επιδομάτων).

4 Κατά τη νομοθεσία αυτή, χορηγούνται οικογενειακά επιδόματα στα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα βάσει του εν λόγω νόμου, ως ασφαλισμένος δε νοείται, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του νόμου, « κάθε πρόσωπο που έχει συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας του, υπό την προϋπόθεση ότι α) κατοικεί στο Βασίλειο, β) δεν κατοικεί μεν στο Βασίλειο, υπόκειται όμως στο φόρο εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες τις οποίες παρέχει εντός του Βασιλείου ».

5 Ο Beelitz, από την άλλη πλευρά, ελάμβανε, υπό την ιδιότητά του ως μισθωτού που κατοικεί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, οικογενειακά επιδόματα από τις γερμανικές αρχές για τα δύο τέκνα και για την ίδια περίοδο, δυνάμει του Bundeskindergeldgesetz (ομοσπονδιακού νόμου περί οικογενειακών επιδομάτων), σε συνδυασμό προς το άρθρο 73 του κανονισμού 1408/71, της 14ης Ιουνίου 1971.

6 Δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος γερμανικού νόμου, δικαιούται οικογενειακών επιδομάτων για τα τέκνα του « κάθε πρόσωπο που έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του εντός των ορίων της κατά τόπο ισχύος του παρόντος νόμου ». Το άρθρο 2, παράγραφος 5, του νόμου αυτού διευκρινίζει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη « τα τέκνα που δεν έχουν ούτε την κατοικία τους ούτε τη συνήθη διαμονή τους εντός των ορίων της κατά τόπο ισχύος του παρόντος νόμου ». Κατά την εφαρμογή όμως της τελευταίας αυτής διάταξης λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 73 του κανονισμού 1408/71, κατά το οποίο

« ο εργαζόμενος που υπάγεται στη νομοθεσία κράτους μέλους δικαιούται οικογενειακών παροχών για τα μέλη της οικογένειάς του που κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους, σαν να κατοικούσαν τα μέλη αυτά στο έδαφός του ».

7 Κατά τη δίκη του διαζυγίου, ο Beelitz είχε καταδικαστεί να καταβάλλει στην τέως σύζυγό του διατροφή και συνεισφορά στα έξοδα συντηρήσεως και εκπαιδεύσεως των δύο τέκνων μέχρι ποσού 200 περίπου φιορινιών κατά μήνα και για κάθε τέκνο. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι κατέβαλλε πράγματι το ποσό αυτό στην Kromhout, αλλά δεν της κατέβαλλε τα οικογενειακά επιδόματα τα οποία εισέπραττε για τα δύο παιδιά.

8 Με απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 1982, το Raad van Arbeid του Leiden ανέστειλε τη χορήγηση των οικογενειακών επιδομάτων που οφείλονταν δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας, από το δεύτερο τρίμηνο 1982, κατά ποσό ίσο προς τα οικογενειακά επιδόματα που εισέπραττε ο Beelitz στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Επικαλέστηκε προς τούτο το άρθρο 10 του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972. Η διάταξη αυτή, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232), ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

« Το δικαίωμα επί των οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται μόνον κατά τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, κατά την οποία η κτήση του δικαιώματος των παροχών ή επιδομάτων αυτών δεν εξαρτάται από προϋποθέσεις ασφαλίσεως ή απασχολήσεως, αναστέλλεται εφόσον κατά τη διάρκεια της ιδίας περιόδου και για το ίδιο μέλος της οικογενείας:

α) οφείλονται παροχές κατ' εφαρμογή των άρθρων 73 ή 74 του κανονισμού... ».

9 Στις 15 Νοεμβρίου 1982, η Kromhout άσκησε προσφυγή ενώπιον του Raad van Beroep της Χάγης, ζητώντας από το δικαστήριο αυτό να ακυρώσει την απόφαση του Raad van Arbeid και να αποφανθεί ότι η προσφεύγουσα είχε δικαίωμα επί του πλήρους

ποσού των ολλανδικών οικογενειακών επιδομάτων για τα δύο τέκνα ή, επικουρικώς, να αποφανθεί ότι το Raad van Arbeid οφείλει να λάβει νέα απόφαση σύμφωνη προς την απόφαση του Raad van Beroep.

10 Κρίνοντας ότι από τη διαφορά ανέκυπταν ζητήματα ερμηνείας του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72, το Raad van Beroep της Χάγης ανέστειλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Αρκεί για την εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72 το τέκνο υπέρ του οποίου καταβάλλεται (ως μέλους της οικογένειας) το οικογενειακό επίδομα να περιλαμβάνεται μεταξύ των προσώπων στα οποία εφαρμόζονται οι κανονισμοί ή πρέπει να περιλαμβάνονται μεταξύ των προσώπων αυτών όλοι όσοι έχουν βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας το δικαίωμα να τους καταβληθεί οικογενειακό επίδομα ή λαμβάνουν οικογενειακό επίδομα;

2) Αν η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι δεν χρειάζεται όλοι όσοι έχουν το δικαίωμα να τους καταβληθεί οικογενειακό επίδομα ή λαμβάνουν οικογενειακό επίδομα να περιλαμβάνονται μεταξύ των προσώπων στα οποία εφαρμόζονται οι κανονισμοί, σημαίνει αυτό ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72, επιτρέπεται η αναστολή του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων που οφείλονται βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας και μόνο στους ασφαλισμένους που δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των προσώπων στα οποία εφαρμόζονται οι κανονισμοί;

3) Επιτρέπεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72 η αναστολή του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων που οφείλονται βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας και μόνο για τα μέλη της οικογένειας τα οποία βάσει άλλου νομικού συστήματος περιλαμβάνονται μεταξύ των προσώπων στα οποία εφαρμόζονται οι κανονισμοί;

4) Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 εφαρμόζεται στις νομοθετικές ρυθμίσεις σαν τον Algemene Kinderbijslagwet (ολλανδικό γενικό νόμο περί οικογενειακών επιδομάτων) — σύμφωνα με τον οποίο η κτήση του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων εξαρτάται από ασφάλιση — εφόσον η ύπαρξη της ασφάλισης αυτής εξαρτάται μόνο από την ύπαρξη κατοικίας; »

Επί του πρώτου ερωτήματος

11 Με το πρώτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232), έχει εφαρμογή όταν το τέκνο υπέρ του οποίου οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα ανήκει, ως μέλος της οικογένειας ενός από τους δικαιούχους, στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η κοινοτική ρύθμιση περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, έστω και αν ο άλλος δικαιούχος, στον οποίο επίσης οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα υπέρ του ίδιου τέκνου, δεν ανήκει στην εν λόγω κατηγορία.

12 Σχετικώς το Raad van Arbeid και η Επιτροπή, που ήταν οι μόνοι που κατέθεσαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, φρονούν ότι σκοπός της επίμαχης διάταξης είναι η αποφυγή της σώρευσης οικογενειακών επιδομάτων για τα ίδια τέκνα και για την ίδια περίοδο, χωρίς να έχει σημασία σε ποιο και σε πόσα πρόσωπα πρέπει να καταβάλλονται τα επιδόματα αυτά. Επομένως, για να έχει εφαρμογή η διάταξη αυτή, αρκεί ο ένας από τους συζύγους να είναι εργαζόμενος κατά την έννοια του κανονισμού 1408/71, πράγμα που έχει ως συνέπεια ότι αυτός και τα τέκνα του ανήκουν στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η σχετική ρύθμιση. Το γεγονός της λύσεως του γάμου μεταξύ του εργαζομένου και του συζύγου του δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη.

13 Για να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, πρέπει καταρχάς να αποσαφηνιστεί το αντικείμενο της κοινοτικής ρύθμισης περί οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να αντληθούν χρήσιμες ενδείξεις από τις διατάξεις του βασικού κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73). Δυνάμει του άρθρου 1, στοιχείο κα), ψηφίο ι), του κανονισμού αυτού, ως « οικογενειακή παροχή » νοείται « κάθε παροχή εις είδος ή εις χρήμα προορισμένη να αντισταθμίσει τα οικογενειακά βάρη ». Κατά το ίδιο άρθρο, στοιχείο κα), ψηφίο ιι), ως « οικογενειακό επίδομα » νοείται « η περιοδική παροχή εις χρήμα που χορηγείται αποκλειστικά ανάλογα με τον αριθμό και, ενδεχομένως, την ηλικία των μελών της οικογενείας ».

14 Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι σκοπός των οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων είναι η κοινωνική αρωγή των εργαζομένων που φέρουν οικογενειακά βάρη μέσω της συμβολής του κοινωνικού συνόλου στα βάρη αυτά. Υπ' αυτό το πρίσμα, ο επίδικος κανόνας περί μη σωρεύσεως αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της διπλής αντιστάθμισης των βαρών αυτών, η οποία θα σήμαινε αδικαιολόγητη καταβολή, πέραν του οφειλομένου, υπέρ της οικογένειας του εργαζομένου. Ο κανόνας αυτός πρέπει, επομένως, να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι σκοπός του είναι η αποφυγή της καταβολής παράλληλων κοινωνικών παροχών λόγω μιας και της αυτής καταστάσεως και για μία και την ίδια περίοδο.

15 Δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι μια κατάσταση σαν την υπό κρίση μπορεί να οδηγήσει σε υπέρμετρη αντιστάθμιση των οικογενειακών βαρών, εφόσον για τα ίδια τέκνα γεννώνται για την ίδια περίοδο παράλληλα δικαιώματα επί οικογενειακών επιδομάτων, από τα οποία για ορισμένα δικαιούχος είναι η μητέρα, ενώ για άλλα ο πατέρας. Επομένως, ο επίδικος κανόνας περί μη σωρεύσεως πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται σε μια τέτοια κατάσταση εφόσον τα τέκνα αυτά ανήκουν στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται ο κανονισμός 1408/71, ως μέλη της οικογένειας του εργαζόμενου γονέα, χωρίς να έχει σημασία αν ο άλλος γονέας, που δεν ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα, ανήκει ή όχι, λόγω της οικογενειακής του καταστάσεως, στην οικογένεια του πρώτου και ανήκει επομένως και αυτός στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η ρύθμιση.

16 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται άλλωστε από τις σκέψεις της απόφασης της 3ης Φεβρουαρίου 1983 (Robards, 149/82, Συλλογή σ. 171). Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο διευκρίνισε, σχετικά με τη δεύτερη περίοδο του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), του κανονισμού 574/72, η οποία αναφέρεται στην περίπτωση που και οι δύο γονείς ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα, ότι « το αν υφίσταται ή όχι ο δεσμός του γάμου μεταξύ των δύο γονέων που θα μπορούσαν ενδεχομένως να λάβουν παροχές για το ίδιο τέκνο δεν αποτελεί παράγοντα που να δικαιολογεί διαφορετική απάντηση στο πρόβλημα της σωρεύσεως των παροχών, το οποίο προορίζεται να επιλύσει η εν λόγω διάταξη. Εφόσον ληφθεί υπόψη ο σκοπός της διατάξεως αυτής, δεν θα πρέπει να της δοθεί στενή ερμηνεία ». Οι σκέψεις αυτές ισχύουν και στο πλαίσιο του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του ίδιου κανονισμού, που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης, εφόσον και οι δύο διατάξεις αποσκοπούν στη θέσπιση ενός αδιαίρετου κανόνα περί μη σωρεύσεως που να καλύπτει ταυτόχρονα τόσο την περίπτωση που ένας μόνο γονέας ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα (πρώτη περίοδος), όσο και την περίπτωση που επαγγελματική δραστηριότητα ασκούν και οι δύο γονείς (δεύτερη περίοδος).

17 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232), έχει εφαρμογή όταν το τέκνο υπέρ του οποίου οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα ανήκει, ως μέλος της οικογένειας ενός από τους δικαιούχους, στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η κοινοτική ρύθμιση περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, χωρίς να έχει σημασία αν ο άλλος δικαιούχος, στον οποίο επίσης οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα υπέρ του ίδιου τέκνου, ανήκει και αυτός στην κατηγορία αυτή.

Επί του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

18 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, στα οποία πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν, και αν ναι, σε ποιο βαθμό, η προαναφερθείσα διάταξη επιτρέπει την αναστολή της χορήγησης οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας κράτους μέλους και μόνο σε δικαιούχο που δεν ανήκει ο ίδιος στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η κοινοτική ρύθμιση περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, υπέρ τέκνου που ανήκει στην κατηγορία αυτή μέσω μέλους της οικογένειας που είναι εργαζόμενος.

19 Σχετικώς το Raad van Arbeid παρατηρεί ότι η επίδικη διάταξη αφορά την αναστολή του δικαιώματος επί οικογενειακών παροχών ή δικαιωμάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους, η οποία δεν εξαρτά το δικαίωμα αυτό από την ύπαρξη ασφαλίσεως ή απασχολήσεως. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί παρά να πρόκειται για παροχές ή επιδόματα που οφείλονται αποκλειστικά δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον από την κοινοτική νομοθεσία δεν μπορεί να γεννηθεί τέτοιο δικαίωμα αν δεν ασκείται επαγγελματική δραστηριότητα.

20 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η εφαρμογή της επίδικης διάταξης μπορεί να καταλήξει στην αναστολή της χορήγησης οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της εθνικής νομοθεσίας, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι εξασφαλίζεται η χορήγηση της υψηλότερης εθνικής παροχής. Συνεπώς, όταν το ποσό των παροχών που πράγματι εισπράττονται στο πρώτο κράτος μέλος είναι κατώτερο από το ύψος των παροχών που προβλέπονται από την εσωτερική και μόνο νομοθεσία του άλλου κράτους μέλους, ο δικαιούχος δικαιούται να λαμβάνει από το κράτος αυτό συμπλήρωμα ίσο προς τη διαφορά των δύο ποσών.

21 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, δυνάμει πάγιας νομολογίας του Δικαστηρίου, που εμπνέεται από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και από τους αντικειμενικούς σκοπούς του άρθρου 51 της Συνθήκης, ένας κανόνας που αποσκοπεί στην αποτροπή της σωρεύσεως οικογενειακών επιδομάτων δεν εφαρμόζεται παρά μόνο κατά το μέτρο που δεν αποστερεί χωρίς λόγο τους ενδιαφερόμενους από δικαίωμα επί παροχών που βασίζεται στη νομοθεσία ενός κράτους μέλους. Έτσι, όταν το ποσό των επιδομάτων, των οποίων αναστέλλεται η καταβολή, είναι μεγαλύτερο από το ποσό των επιδομάτων που λαμβάνονται λόγω της ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας, πρέπει να μην εφαρμόζεται παρά μόνο μερικώς ο αντισωρευτικός κανόνας που περιέχεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), του κανονισμού 574/72 και να χορηγείται υπό μορφή συμπληρώματος η διαφορά μεταξύ των δύο ποσών (βλ. π.χ. απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 1981, Beeck, 104/80, Συλλογή σ. 503).

22 Επομένως, το κοινοτικό δίκαιο δεν αντιτίθεται στην αναστολή, σε περίπτωση σωρεύσεως, της χορήγησης παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι το ποσό του οποίου αναστέλλεται η χορήγηση περιορίζεται στο ποσό ως προς το οποίο υπάρχει σώρευση.

23 Στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72, όπως έχει τροποποιηθεί, επιτρέπει την αναστολή της χορήγησης οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους σε δικαιούχο που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής ρύθμισης περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, υπέρ τέκνου που εμπίπτει στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής μέσω μέλους της οικογένειας που είναι εργαζόμενος, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι το ποσό του οποίου αναστέλλεται η χορήγηση περιορίζεται στο ποσό ως προς το οποίο υπάρχει σώρευση.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

24 Με το τέταρτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν η προαναφερθείσα διάταξη εφαρμόζεται και στην περίπτωση οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους κατά την οποία η κτήση του δικαιώματος επί των παροχών ή επιδομάτων αυτών εξαρτάται από την προϋπόθεση της ύπαρξης κατοικίας και μόνο.

25 Όπως προκύπτει από το σκεπτικό της απόφασης παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο ζητεί να του δοθούν τα αναγκαία στοιχεία για να μπορέσει να κρίνει αν ένα σύστημα σαν αυτό που θεσπίζεται από τον ολλανδικό Algemene Kinderbijslagwet εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της επίδικης διάταξης, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή αφορά μόνο το δικαίωμα επί οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που κτήθηκε ανεξάρτητα από την ύπαρξη ασφαλίσεως ή απασχολήσεως. Το εθνικό σύστημα περί του οποίου πρόκειται εν προκειμένω συνδέει μεν το δικαίωμα επί οικογενειακών επιδομάτων προς την ιδιότητα του ασφαλισμένου, θεωρεί όμως ως ασφαλισμένους όλα τα πρόσωπα από κάποια ηλικία και άνω τα οποία είτε κατοικούν στην εθνική επικράτεια είτε υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος λόγω μισθωτών υπηρεσιών τις οποίες παρέχουν εκεί. Είναι, επομένως, έτσι διαρθρωμένο, ώστε να μην προϋποθέτει υποχρεωτική σύνδεση μεταξύ του δικαιώματος επί παροχής και της ύπαρξης εισοδήματος ή εξαρτημένης εργασίας.

26 Σχετικώς το Raad van Arbeid και η Επιτροπή φρονούν ότι το κριτήριο της έλλειψης προϋποθέσεων ασφαλίσεως ή απασχολήσεως, το οποίο τίθεται από την επίδικη διάταξη, δεν μπορεί να έχει άλλη έννοια από το ότι εξαρτά την κτήση του δικαιώματος επί των παροχών ή επιδομάτων από την προϋπόθεση της ύπαρξης κατοικίας και μόνο. Αυτό ισχύει στην περίπτωση ενός συστήματος σαν το υπό κρίση, που δεν ορίζει προϋπόθεση σχετική με ασφάλιση, όπως είναι η διάρκεια της ασφάλισης, και στο οποίο οι εισφορές δευτερεύουσα μόνο σημασία έχουν, εφόσον το μεν ύψος τους δεν έχει επίπτωση επί του ύψους της παροχής, το δε δικαίωμα επί παροχών είναι ανεξάρτητο από την καταβολή της εισφοράς.

27 Η άποψη αυτή πρέπει να γίνει δεκτή. Βάσει μιας αρχής στην οποία στηρίζονται οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως, το δικαίωμα που αποκτήθηκε από επαγγελματική δραστηριότητα κατισχύει του δικαιώματος του οποίου η κτήση δεν εξαρτάται από την άσκηση τέτοιας δραστηριότητας. Αυτό προκύπτει από την όλη οικονομία των κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση οικογενειακών παροχών και επιδομάτων, και ειδικότερα από το γεγονός ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 είναι συμπληρωματικό του άρθρου 76 του κανονισμού 1408/71, κατά το οποίο « το δικαίωμα οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 73 ή 74 αναστέλλεται, αν λόγω της ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας οφείλονται επίσης οικογενειακές παροχές ή επιδόματα δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικούν τα μέλη της οικογενείας ». Επομένως, η υπό κρίση διάταξη πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αφορά και το εθνικό σύστημα το οποίο, ναι μεν επιφυλάσσει το δικαίωμα επί οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων στα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα βάσει του συστήματος αυτού, εξαρτά όμως στην πραγματικότητα την κτήση του δικαιώματος αυτού από την προϋπόθεση υπάρξεως κατοικίας και μόνο.

28 Το ιστορικό του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό. Η εν λόγω διάταξη έλαβε την τωρινή της μορφή, που προκύπτει από τον κανονισμό 878/73, ακριβώς προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ιδιομορφίες των εσωτερικών νομοθεσιών τριών νέων κρατών μελών της Κοινότητας, που στήριζαν το δικαίωμα επί οικογενειακών επιδομάτων αποκλειστικά στο κριτήριο της κατοικίας του δικαιούχου στην εθνική επικράτεια, χωρίς να περιέχουν διάταξη περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως δικαιωμάτων που έχουν κτηθεί είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό.

29 Στο τέταρτο ερώτημα πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72, όπως τροποποιήθηκε, εφαρμόζεται και στην περίπτωση οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους κατά την οποία η κτήση του δικαιώματος επί των παροχών ή των επιδομάτων αυτών εξαρτάται από την προϋπόθεση της ύπαρξης κατοικίας και μόνο.

Επί των δικαστικών εξόδων

30 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Raad van Beroep της Χάγης με απόφαση της 11ης Απριλίου 1984, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), πρώτη περίοδος, του κανονισμού 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 878/73 του Συμβουλίου, της 26ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 232), έχει εφαρμογή όταν το τέκνο υπέρ του οποίου οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα ανήκει, ως μέλος της οικογένειας ενός από τους δικαιούχους, στην κατηγορία των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η κοινοτική ρύθμιση περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, χωρίς να έχει σημασία αν ο άλλος δικαιούχος, στον οποίο επίσης οφείλονται οικογενειακές παροχές ή επιδόματα υπέρ του ίδιου τέκνου, ανήκει και αυτός στην κατηγορία αυτή.

2) Η προαναφερθείσα διάταξη επιτρέπει την αναστολή της χορήγησης οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους σε δικαιούχο που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής ρύθμισης περί κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών, υπέρ τέκνου που εμπίπτει στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής μέσω μέλους της οικογένειας που είναι εργαζόμενος, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι το ποσό του οποίου αναστέλλεται η χορήγηση περιορίζεται στο ποσό ως προς το οποίο υπάρχει σώρευση.

3) Η προαναφερθείσα διάταξη εφαρμόζεται και στην περίπτωση οικογενειακών παροχών ή επιδομάτων που οφείλονται δυνάμει μόνο της νομοθεσίας κράτους μέλους κατά την οποία η κτήση του δικαιώματος επί των παροχών ή των επιδομάτων αυτών εξαρτάται από την προϋπόθεση της ύπαρξης κατοικίας και μόνο.

Mackenzie Stuart Everling Galmot

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Ιουλίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart